

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio I. Quale sit obiectum beatitudinis essentialis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

sed appetitum beatitudinis in particulari, volo enim duntaxat quod beatitudo quatenus est cumulus bonorum necessariò semper appetitur vel explicite vel confuse, in omnibus quæ voluntas appetit: est enim sine dubio appetitus ille summi boni penitus insitus homini ex quo dimanant appetitiones particularium bonorum, in quibus sapissimè aberrat à vera beatitudine.

QVÆSTIO II.

Quidditas finis ultimi supernaturalis, seu quid sit essentialis beatitudo.

S. Thomas, quæst. 2. & 3.

EX his quæ disputata sunt hæcenus de quæstione an sit finis ultimus, inferri liquidò potest esse in libera hominis voluntate positum ut beatus omni ex parte sit, adè ut plenus sit bonorum, immunis & tutus ab omni malo: iuxta illud quod pronunciatum est per Isaiam *dicite Iusto quoniam bene*; quoniam videlicet erit illi bene, propter possessionem perfectissimam omnis boni. Nunc ut explicetur quid sit finis ille ultimus ad quem appetitiones omnes nostræ collimare debent, summum bonum quod allicit, beatitudo quæ satiet totum hominem, & potentias eius omnes expleat. Tria mihi dicenda esse video. Primò, eius obiectum, siue quænam sit obiectiva beatitudo, & finis qui. Secundò, quænam sit eius ratio generica. Tertio, eius ratio specifica.

SECTIO I.

Quale sit obiectum beatitudinis essentialis, siue obiectiva hominis Beatitudo.

S. Thom. quæst. 2.

HOc est quod Philosophus appellat 1. & 10. *Ethicorum* optimum pulcherrimum iucundissimum, eo quod sui possessione beatus hominem efficiat. In eius autem inquisitione laborasse plurimum, ac nihilominus turpissimè aberrasse à veritate Philosophos docet Augustinus libro de Stoicis, & Epicureis, *influxerunt inquit sibi varias vias erroris Philosophi, ut bonum hoc inuenirent, sed latuit eos semper sicut lateret etiam nos, nisi venisset bonum illud ipsum ad nos*, ut ergo in illius lumine perspiciamus absque errore quale illud sit, declarandum breuiter est. Primò, vtrum res illa cuius beamur possessione non sit nisi Deus. Secundò, vtrum Deus sit talis beatitudo secundum totam essentiam attributa & personas.

§. I.

Vtrum solus Deus sit obiectum beatitudinis essentialis.

FVsè ac eleganter tractant hoc argumentum morales Philosophi cum Aristotele 1. *Ethicorum*, & Theologi cum S. Thoma, clarissimeque demonstrant insufficientiam omnium creaturarum ad beatos homines, quæ in morali accuratè allata sunt, nunc autem indicanda duntaxat videntur.

Triplex dubitatio.

Ratio enim dubitandi esse primò potest, quia beatitudo definitur à Boetio status omnium bonorum aggregatione perfectus, sed nomine omnium bonorum, non potest intelligi Deus solus, in quo non sunt nisi eminenter omnia bona, ergo solus Deus non est obiectiva beatitudo: probatur minor, ille solus perfectè beatus est, cui omni ex parte ita est bene ut nihil ultra possit desiderare, sed illi qui possidebit sanitatem, pulchritudinem, voluptatem prout con-

tentas in Deo restat desideranda formalis sanitas sine qua bene nequaquam erit, si febris cum vrat, si podagra cruciet, si colicus dolor torqueat, ergo non solus Deus est obiectum adæquatum beatitudinis essentialis.

Secundò, potentia vniuersalissima non quiescit nisi in possessione adæquati obiecti sui, voluntas est potentia vniuersalissima cuius adæquatum obiectum, est omne bonum tum increatum tum creatum, ergo illa non potest quiescere in possessione solius boni increati.

Tertio, Si Deus est obiectum beatitudinis, vel est tale obiectum prout actu in se ipso existens, vel duntaxat prout existens in mente beati, non primo modo, nam si per impossibile Deus non esset, & tamen maneret in intellectu species eadem expressa intuitiua quæ nunc est in intellectu beati, eodem modo frueretur Deo & de illo gauderet: Non secundo modo, quia tunc Deus ficticius obiectum esset beatitudinis.

Dico primò, nulla creatura potest esse summum hominis bonum, & obiectiva eius beatitudo, cuius possessione plenè quietus sit.

Ratio efficacissima illa nunc sufficit quæ habetur ex 1. *Ethicorum* c. 7. & 8. quia ut aliquid summum sit hominis bonum necesse est ut in eo reperiantur hæc conditiones. Primò ut sit optimum & perfectissimum, idest ut complexio sit totius perfectionis & boni, alioqui non erit adæquatum appetitui cuius obiectum est omne bonum, ut autem sit optimum debet esse pulcherrimum, quo intellectus pascatur, debet esse iucundissimum quo satietur appetitus. Secundò, debet esse vltimum, ad quod nimirum omnia referantur, ipsum autem non referatur vterius: nemo enim quiescere in eo potest ultra quod aliquid est. Tertio, debet esse sufficiens ad tollendam omnem miseriam ac indigentiam & ad satiamum adè plenè appetitum, ut nihil ultra possit desiderare. Quarto, debet esse tale ut in nostra sit potestate, si enim eius adeptio nobis sit impossibilis, iam illa non est finis, ad quem inanis esset tendentia nostri appetitus. Quintò, debet esse stabile, alioqui anxietatem non auferet, semper enim timeri poterit eius iactura, quæ non leuis miseria est.

Has quinque conditiones nulla creatura prorsus est quæ contineat. Vbi enim creatum bonum inuenias perfectissimum, vltimum, sufficiens, possibile, stabile? quæ omnia tam absunt à conditione creaturæ, quàm sunt soli Deo connaturalia quod probari etiam potest inductione. Nam omne bonum creatum vel est omnino externum homini, vel est bonum corporis, vel bonum animi.

Externa bona sunt diuitiæ, amici, honor, fama, gloria, potestas, quæ imperfectissima bona sunt, & grauissima non solum compatiuntur, sed etiam parient sapè mala, ut eleganter ostendunt Chryostomus & Boetius. Diuitiæ non sunt bonæ nisi propter aliud, cognatum vitij nomen habent quarum causæ sapè sunt, nihil illis incertius aut instabilius, vnde characterem, habent prorsus oppositum conditionibus illis quinque summi boni quas afferebam. Honor, fama & gloria, opinioniones sunt de alicuius excellentia quæ sola est beatitudo, ergo supponunt beatitudinem non sunt ipsa beatitudo. Adde quod neque perfecta, neque sufficientia, neque stabilia bona sunt cum hominis opinio erronea sit, fallacissima, incertissima.

Bona corporis, vel sunt actus primi, sanitas nimirum, robur, & pulchritudo: vel sunt actus secundi, ut voluptas corporea quæ sensibus percipitur. In nullo illorum bonorum potest esse summa perfectio, quia bona solo sensu apprehensa infinite imperfectiora

Conclusio negans creaturas esse summum bonum.

Quinque conditiones summi boni.

Non conueniunt bonis eternis.

Non bona corporis.

Etiora sunt, quàm bona intellectu percepta, cum capacitas intellectus sit quodammodo infinita supra capacitate sensus: neque potest in illis esse plenitudo illa & sufficientia satians appetitum. & omnem expellens miseriam; innumeras enim compatiuntur & inuehant miserias, vitia nimirum quibus abundant sapissimè, anxietates, dedecora, ignorantiam. Denique deest illis stabilitas ut est per se notum; sanitas enim morbis deperditur, robur corrumpitur ætate, pulchritudo casibus variis deflorescit. Denique *habet, omnis hoc voluptas stimulis agit sequentes, apiumque par volansum:*

*Ubi grata mella fudit,
fugit &*

Nimis tenaci ferit icla corda morfu.

Non bonis animi. Animi bona sunt scientiæ ac virtutes, quæ tametsi primum inter bona creata teneant locum, longissimè tamen absunt ab illa plenitudine perfectionis, sufficientiæ, ac stabilitatis, ex quibus constat ratio summi boni, tametsi formalis beatitudo sit bonum aliquod animi ut dicitur. Non sunt enim bona perfectissima cum limitata sint, & valdè determinata, non sunt bona vltima, cum homo non sit finis finis, atque adeò quiescere in se ipso nequeat, sed in eo quod est animi vita: non habent sufficientiam illam plenissimam, cum infinita compatiuntur mala corporis & animi, neque cumulum omnis boni, quæ pauca delibasse sufficiat ex S. Thoma & Aristotele, dabitur eam in rem plurima & pulcherrima Lessius *l. de summo bono*, & Theophylus Raynaudus *in morali*.

Altera conclusio de creaturis simul sumptis. Dico secundò, creaturæ omnes etiam simul sumptæ sine Deo, non possunt esse obiectiua hominis beatitudo, & summum bonum cuius possessione homo beatus sit.

Ratio eadem prorsus est: cumulus enim ille creati boni, neque bonum est perfectissimum, cum Deo summè bono comparatum, stillula sit & gutta rotis antelucani, momentum stateræ nullius ponderis, & quasi non sit, id est, ferè nihilum; neque bonum est vltimum, cum Deum spectet & ad eum referatur, neque sufficiens ad satietatem afferendam appetitui, qui iuste desiderare poterit illud quod est summè bonum, pulcherrimum, & iucundissimum: neque in nostra est potestate, quis enim omni bono creato frui potest? aut quis totum illud simul potest degustare? Denique neque potest esse stabile, cum omnia creata sint obnoxia vicissitudini & mutationi, ergo totius boni creati cumulus esse non potest summum illud quod quærimus bonum hominis, cuius possessione dici possit beatus.

Deinde sic etiam libet ratiocinari: potentia vniuersalissima qualis est appetitus hominis, quiescere non potest in possessione partis minimæ ac ignobilissimæ sui obiecti, quæ respectu alterius partis ut dicebam est omnino nihil, desiderium enim appetitus capacissimi consistere non potest nisi in termino suæ capacitatis; sed cumulus creatorum bonorum est minima & imperfectissima pars obiecti voluntatis, & minor respectu Dei quàm guttula respectu oceani totius: ergo non potest appetitus eo toto bono magis impleri; quam infinitum spatium capax infinitæ molis à grano milij; est enim immensa capacitas appetitus, qui frui potest bono creato, & increato, & totum illud in se ipso capere, quomodo ergo inanis semper non erit, si totum contineat bonum, adhuc Deo vacuus?

Solus Deus est summum bonum. Dico tertio, Deus solus per se ipsum sine consortio creati vllius boni, est obiectum adæquatum beatitudinis essentialis, id est bonum cuius solà possessione homo efficitur beatus secundum ea quæ sunt essentialia beatitudini, non secundum ea quæ sunt illi accidentalialia.

Tom. I.

Primo enim ita colligitur ex scripturis, *ego ero merces tua magna nimis*, ubi Deus se ipsum Abraham promittens, asserit se illius mercedem esse, id est beatitudinem. *Beatus populus cuius est Dominus Deus eius*, Dauid enim cum asserit à quo possidetur Deus cumulare beatum esse clarissimèque Apostolus 1. ad Corinthios cap. 3. *Cum subiecta* (inquit) *fuertint illi omnia, tunc & filius ipse subicietur ei, qui subiecit sibi omnia, ut sit Deus omnia in omnibus*, quia videlicet ut interpretatur Bernardus, *implebimur in bonis domus Dei, quando erit Deus beato plenitudo lucis, multitudo pacis, securitas æternitatis*, & Cyprianus serm. de ascensione, *ibi non gustabunt quàm suavis sit Dominus, sed implebuntur & satiabuntur dulcedine mirificâ, nihil deerit eis, nihil oberit, erit denique Deus omnia in omnibus, & illius presentia omnes anima ac corporis replebit appetitus*. Consonant reliqui Patres, Irenæus lib. 3. cap. 22. *Gloria* (inquit) *hominis, Deus: sicut enim* (inquit Augustinus) *vita carnis anima est, sic beata vita hominis Deus est*, & optimè Nazianzenus orat. 21. *intelligibilium* (inquit) *omnium vertex, in quo desiderium omne consistit*.

Secundò, rationes etiam innumera id probant ex 1. & 10. *Ethicorum*, habet enim Deus conditiones illas quinque quas assereram ad summum bonum simpliciter necessarias. Est videlicet optimum illud, pulcherrimum, iucundissimum, non alio bono bonum, sed bonum omnis boni, est etiam vltimum quo cuncta referuntur, eo enim fruendo quisque beatus est propter quod cætera vult habere, cum illud iam propter aliud non propter se ipsum diligitur; solus sufficiens est ad inducendam possessionem omnis boni, & expellens ab eo cuius est possessio omne malum: *ibi enim* (inquit Augustinus) *requies appetendi, ibi fruendi securitas, ibi tranquillissimum gaudium optime voluntatis*. In nostra etiam est libera potestate illud facere nostrum, & opulentam eam adipisci hæreditatem, neque dubitari potest quin sit stabile, adeò ut illud nunquam auferri possit, & *gaudium vestrum nemo tollet à vobis*, ergo Deo seclusis omnibus creaturis vera conuenit ratio summi boni, & obiectiua beatitudinis quam inquirimus, cum sit optimum, vltimum, sufficiens, possibile, stabile.

Ad primam Resp. beatitudinem dupliciter sumi posse, primò prout significat statum quendam in quo ex omni parte bene est homini, siue prout includit, tum essentialia tum accidentalialia beatitudini. Secundò, prout significat summam aliquam, & specialem perfectionem, ex qua deriuantur reliquæ perfectiones, & tota plenitudo boni: obiectum beatitudinis sumptè primo modo non est solus Deus ut rectè probat argumentum, sed est obiectum beatitudinis secundo modo considerata, quia eius possessio est primaria perfectio ex qua perfectiones reliquæ deriuantur, quæ pertinent ad beatitudinem accidentalem, & sunt duntaxat proprietates beatitudinis essentialis, vel certè ipsa formalis possessio summi boni: Visio enim Dei pertinet ad essentialiam beatitudinis formalis non obiectiua: cognitio autem visionis, & durationis æternæ, pertinet ad beatitudinem accidentalem.

Ad secundam Resp. posse quiescere potentiam vniuersalissimam in præstantissima parte obiecti sui, si eminenter alteram partem contineat, vel etiam si consequenter inducat possessionem alterius partis.

Ad tertiam Resp. dissidium esse inter Doctores, vtrum si esset in intellectu hominis eadem visio, quæ nunc est, Deus autem non esset, homo ille reuerà beatus esset, ubi partem negantem propugnat Suarez, Vasques autem affirmatiuam quia (inquit) Deus non constituit beatitudinem nisi ut possessus per visionem, possessio autem illa cum sit duntaxat per modum obiecti, eadem omnino esset, quamuis nullus de

Scriptura.

Rationes.

Solutio dubitationum.

O o facto

facto existeret Deus, ergo æquè tunc hominem haberet, ac nunc illum beat, & confirm. quia tunc idem gaudium esset in voluntate. Ego veriorem esse arbitror partem negatiuam cum Suarez, Tannero, & aliis dato enim illo impossibili, visio illa nec esset neque vocari posset beatitudo, quia illa visio esset error, ergo non esset beatitudo. Deinde non representaret ens infinitum & necessarium, ergo non representaret optimum, pulcherrimum, iucundissimum, atque ita non esset possessio summi boni, ac proinde non esset beatitudo: esto igitur visio illa esset eadem, gaudium etiam idem, sed illa non tolleretur omnem miseriam, neque possessio esset summi boni.

§. II.

Utrum Deus sit obiectum essentialis beatitudinis secundum essentiam, attributa, & personas.

Dixi cum fore beatum essentialiter, qui Deum possideret sine vllis planè bonis creatis, nunc maior difficultas est, utrum ille similiter beatitudinem essentialem haberet totam qui videret atque ad eam possideret essentiam diuinam, non videndo tres personas, vel etiam non videndo attributa omnia siue hoc sit possibile, siue sit impossibile, quod nunc non moror.

Quinque
dubitatio-
nes.

Ratio dubitandi est primò, quia Deus est obiectum beatitudinis essentialis prout est in se, non autem prout subiaceret conceptibus nostris præscis, sed Deus prout est in se includit attributa, & personas, ergo Deus illa etiam includit prout est obiectum beatitudinis essentialis. Probatur maior, quia Deus eodem modo est obiectum nostræ beatitudinis, quo est obiectum suæ beatitudinis, sed Deus est obiectum suæ beatitudinis secundum essentiam, attributa, & personas, non enim se ipsum comprehendit, nisi cognoscendo illa omnia, est autem obiectum suæ beatitudinis ut est obiectum comprehensionis, ergo Deus est obiectum nostræ beatitudinis adæquatè ut est in se.

Secundò, eo modo Deus est obiectum beatitudinis essentialis, quo est sufficiens ad satianum appetitum, ita ut nihil vltra possit desiderare, sed si quis essentiam Dei videret solam, non videndo personas, vel si vnam videret personam sine aliis, posset aliquid adhuc desiderare, quia careret fruitione boni perfectissimi, ergo Deus non est obiectum beatitudinis essentialis secundum solam essentiam. Confir. quia Deus eo modo potest satiare appetitum, quo est obiectum appetitus, sed est obiectum appetitus sub ratione vniuersalissima, nimirum secundum essentiam & personas, ergo Deus non potest satiare appetitum, nisi secundum essentiam attributa & personas.

Tertiò, personalitates diuinæ alio modo pertinent ad beatitudinem obiectiuam quam creaturæ quæ pertinent ad beatitudinem tantum accidentalem, sed si personæ non pertinent ad obiectum essentialis beatitudinis, non aliter pertinent ad obiectum beatitudinis quam creaturæ, ergo personæ pertinent ad obiectum essentialis beatitudinis.

Quartò, si vnica tantum in Deo esset persona, essentia Dei non esset obiectum beatitudinis sine illa personalitate, quia Deus est obiectum beatitudinis non Deitas, ergo etiam nunc obiectum beatitudinis sunt tres personæ. Confir. quia tota Trinitas est obiectum supremum & essentialis nostræ dilectionis, ergo est etiam obiectum nostræ beatitudinis.

Sola essen-
tia est ob-
iectum es-
sentialis
beatitudi-
nis.

Quintò, personalitas diuina non est minus perfecta quam essentia, ergo qui videret personalitatem sine essentia, tam esset beatus quam qui videret essentiam sine vllis personis.

Dicò quartò, obiectum essentialis beatitudinis est sola essentia Dei, non autem attributa, & personæ, atque ad eam qui videret essentiam non visis personis,

haberet beatitudinem completam essentialiter. Ita docent Scotus & Scotista omnes contra omnes Thomistas.

Ratio est, quia beatitudo essentialis est illa perfectio, quæ prima est radix omnium aliarum perfectionum, id est quæ posita sequitur status ille omnium bonorum aggregatione perfectus, sed huiusmodi est visio solius essentia, nam eam posita videntur attributa, & personæ, ergo solius essentia visio est essentia tota beatitudinis. Prob. minor, illa est prima radix visionis attributorum, & personarum, quod per modum speciei concurret ad visionem attributorum & personarum, sola essentia eo modo concurret, cum illa sola sit obiectum motuum visionis, personæ verò sint obiectum terminatiuum, quia sicut essentia est radix attributorum, & personalitatum, ita est radix earum cognoscibilitatis intuitiue, & cum sola essentia sit prima radix illarum esse, sufficit etiam concursus eius per modum speciei ad pariendam earum cognitionem. Confir. quia secundum eam rationem Deus est vltimus finis, & beatitudo essentialis secundum quam est principium primum omnium, sed Deus est primum principium secundum solam essentiam, ergo secundum illam etiam solam, est finis vltimus, non autem secundum personas.

Dico quintò, attributa & personæ tametsi non pertinent ad obiectum essentialis beatitudinis, pertinent tamen ad obiectum eius integrale, & neque dici potest quod pertineant ad beatitudinem duntaxat accidentalem. Atque ita qui Deum sine personis videret, ille non habet beatitudinem essentialis perfectam secundum partes integrales.

Attributa
& personæ
ad obiectum
integrale
pertinent.

Ratio est, quia eodem modo personalitates pertinent ad beatitudinem essentialis, quo pertinent ad ipsum Deum ut ad primum principium & vltimum finem, sed pertinent ad Deum omnino intrinsecè, ut primum principium, & finem vltimum, non enim sunt aliquid extrinsecum Deo, ergo personæ pertinent intrinsecè ad obiectum beatitudinis saltem ut partes eius integrales. Deinde aliter personæ sunt obiectum beatitudinis, quam creaturæ, quæ nisi accidentaliter & extrinsecè ad illud pertinent: ergo cum non pertineant ad beatitudinem tanquam obiectum essentialis, pertinent ut obiectum integrale. Confir. etiam, quia communiter dicitur i. parte, creaturas pertinere ad obiectum primum visionis Dei, etiam si non sint obiectum motuum, ergo similiter pertinent ad obiectum primum beatitudinis tanquam partes integrales, non tanquam partes essentialis. Denique adæquatam hominis bonum est Deus vnus & Trinus, ergo personæ saltem integraliter pertinent ad obiectum tale beatitudinis. Ex quibus omnino sequitur quod qui videret attributum aliquod, vel personalitatem non visam essentialis ille non esset beatus, quia illa obiecta non sunt prima radix totius cumuli bonorum, ergo eorum possessio non esset essentialis beatitudo.

Ad primam Resp. Deum esse obiectum essentialis beatitudinis prout est in se essentialiter, & esse obiectum adæquatam tum essentialis, tum integrale beatitudinis prout est in se adæquatè tum essentialiter, tum integraliter, sicut ergo personæ non pertinent ad essentiam Dei, sed tantum ad eius integritatem, ita nec pertinent ad formalem essentiam beatitudinis, sed tantum ad intrinsecam eius integritatem, idè distinguenda est illa minor, Deus ut est in se includit attributa & personas, ut est in se tum integraliter, tum essentialiter, concedo, ut est in se essentialiter, nego. Ad probationem eadem responsio est.

Ad secundam Resp. Deum eodem modo esse obiectum essentialis beatitudinis quo est sufficiens radicaliter & fundamentaliter ad satianum appetitum, non autè eo modo quo realiter & adæquatè sufficiens est,

quia

quia nomine beatitudinis essentialis (vt dixi) non intelligitur cumulus hic bonorum totum satians appetitum, sed intelligitur primum & precipuum illud bonum, quod est radix prima totius boni per quod satiatur appetitus. Fateor illum qui videret essentiam non visis personis posse aliquid vltius appetere, tamen habere totam beatitudinem, secundum id quod illa dicit essentialiter & formaliter, tunc enim aliquis eo modo est beatus, quando habet totum id ex quo radicaliter sequitur quies appetitus, reliqua non sunt essentialia, sed vel integralia, vel accidentalia.

Ad confirmationem Resp. distinguendo maiorem, eo modo Deus est obiectum beatitudinis quo est obiectum adequatum appetitus, est obiectum beatitudinis secundum partes cum essentialibus, tum integralibus concedo: est obiectum beatitudinis secundum partes essentialibus, nego. Neque dicas beatitudo formalis dicit formaliter satiatur appetitus, ergo beatitudo obiectiua dicit essentialiter totum id quod requiritur ad satiandum appetitum. Distinguo antecedens, dicit formaliter satiatur appetitus nego, dicit formaliter satiatur radice & fundamentalem appetitus concedo, id est, satiatur illam primariam, ex qua sequitur adequata satiatur appetitus.

Ad tertiam Resp. aliter creaturas pertinere ad beatitudinem nostram quam pertineant diuinam personam, quia ista pertinent ad beatitudinem essentialem tanquam partes eius integrales cum creatura pertinent ad complementum duntaxat accidentale, vt satis constat ex dictis.

Ad quartam Resp. si vnica in Deo esset persona, Deus non esset obiectum beatificans sine personalitate cognita confuse concedo, sine personalitate cognita distincte nego, semper enim sola essentia esset prima radix beatitudinis adqueata. Ad confir. Resp. concedendo quod tota Trinitas pertinet ad obiectum nostrae dilectionis super omnia, sed nego illam propterea pertinere ad beatitudinem essentialem tanquam essentialem eius partem; sufficit enim quod pertineat ad illam tanquam pars integrens.

Ad quintam, concedo personalitatem diuinam non esse minus perfectam, quam essentialem, sed nego sequi quod propterea beatus esset qui videret personalitatem non visam essentialiter; personalitas enim non est prima radix illius satiatur appetitus: quod sapè dixi necessarium requiri ad essentiam beatitudinis.

SECTIO II.

Quanam sit ratio generica beatitudinis essentialis.

S. Thomas, q. 3. a. 1. 2. 3. 6. 7.

Formalis
beatitudo.

Summum illud & plenum bonum, de quo hactenus dixi, cum sit homini prorsus extrinsecum non potest satiatur appetitum eius, nisi ab eo possideatur, non potest autem possideri nisi ei sic vnatur vt omnia commoda quae percipi possunt ex tali bono, in eum deriuentur. Huiusmodi possessionem, & vnionem summi boni cum anima beata communiter Theologi appellant (formalem beatitudinem) quia est forma intrinseca hominem beatificans & in eum deriuans totam suauitatem, quae percipi potest ex summo bono. Huius igitur formalis beatitudinis & vnionis, quaritur in primis ratio generica, id est primò, vtum illa sit actus aliquis primus, id est illapsus aliquis essentialis diuinam in animam aut in potentias hominis beati, an verò sit aliqua operatio. Secundò, vtum illa operatio creata, an verò in creata. Tertiò, vtum sit operatio à beato ipso elicita.

* *

Tom. 6

S. I.

Verum formalis beatitudo sit aliquis illapsus essentia diuina: an verò aliqua operatio.

Certum est primò, celeberrimam esse in hac materia sententiam Henrici Quotlibeto 13. qu. 12. qui formalem beatitudinem putat consistere in illapsu essentialis diuinæ, in substantiam ipsam animam. Hunc autem rectè ostendit Vasques q. 8. c. 1. malè à pluribus intellectum, immeritò accusari. Is igitur neque dixit beatitudinem formalem consistere in aliqua vnione substantiali animæ cum Deo, quam in solo Christo reperiri docet Christiana Fides: neque putauit illam consistere in vnione accidentali substantiæ animæ abstrahendo ab vnione per operationem vt imponit ei Medina; sed ad beatitudinem putat requiri duo. Primum beatitudini quasi ipsam esse illapsus in animam ipsam beati, quem appellat circumfessionem Diuinitatis penetrantis animam, vt in ea nihil appareat nisi diuinæ dispositiones, sicut ferum ipsum candet, igne illius interiora penetrante, non è conuerso: nam cum vi amoris feruentissimi feratur beati voluntas in Deum bonum suum, & in illud tota transformetur ac conuertatur, necesse est vt illabatur in animam id est vt nouo modo essentia Dei ei coniungatur, eique Deiformitatem communitur, adeò vt nec sit, nec appareat in ea nisi Deus: alterum in quo consistit beatitudo, & redundat ex illo primo, est illapsus eiusdem essentialis diuinæ in potentias, intellectum, & voluntatem, illum illuminando, inflammando istam. Per amorem igitur essentia Dei primum prouocata circumfundit & implet animam in creata essentia, eamque illuminat & inflamat, deinde deriuatur etiam in potentias, purgando intellectum vt clarius videat, inflammando voluntatem, vt amet ardentius, sicut vnio per gratiam, fit primum in anima, deinde in potentias deriuantur habitus: similiter in beatitudine geminam hanc vnionem reperiri asserit Henricus substantiæ animæ, deinde potentiarum eius, vocatque illam vtamque illapsus, circumfessionem, transformationem in ipsum, Deum. In qua sententia nihil videtur esse contra Fidem, quia contra definitionem Benedicti XI. non negat beatitudinem esse sitam in visione Dei, neque ponit substantialem aliquam transformationem animæ in Deum, qualem asseruisse videtur Rustrochius dum ait animam quæ Deum contempletur, absorbere, & defluere in illud esse diuinum ideale, quod habuit ab aeterno, & esse proprium sic amittere, vt non sit reperibilis amplius extra Deum à qua tamen infamia vindicat cum Lessius l. 2. de summo bono c. 1. sic igitur explicatà Henrici mente circa illapsus: restat explicandum quid ille reuerà sit.

Certum est secundò, nihil esse posse aliud Dei illapsus in animam, nisi præsentiam intimam Dei cum substantia animæ, & effectum aliquem nouum, quem immediatè per se ipsum sic producat vt si per impossibile non esset immensus, ratione tamen huius causalitatis præfens fieret ipsi animæ: dicit enim illapsus præsentiam non quamlibet, sed quæ inuechatur necessariò per operationem quamuis deesse immensitas, ex eo quòd videlicet effectus ille dicat necessariò & connaturaliter præsentiam eius à quo procedit. Dicitur autem tripliciter Deus in animam illabi & ei vniri. Primum illapsus rebus omnibus creatis communis est, quibus intimè Deus est præfens, easque continet in esse naturali, conferendo eis per se ipsum similitudinem imperfectissimam sui esse, illaque se ipso velut obfignando; & hic illapsus valde impropius est, quia si per impossibile Deus immensus

Sententia
Henrici.

Illapsus
quid sit.

Qo 2 non